

KLAAS BELLINGA, directeur E-learning Wizard, klaas@e-learningwizard.nl
SABINE KOKKE, e-learning specialist E-learning Wizard, sabine@e-learningwizard.nl

Flipping the classroom is een effectieve aanpak voor het organiseren van nascholing voor uw team. Door e-learning te combineren met (online) bijeenkomsten kan elk teamlid zich optimaal voorbereiden. Zo stapt iedereen op hetzelfde niveau de bijeenkomst in. Dat geeft ruimte voor verdieping en het borgen van kennis en good practice in de dagelijkse praktijk. In dit artikel laten we zien hoe u in vijf stappen met e-learning effectieve nascholing organiseert en koppelt aan de doelen van het schoolplan en de gekozen interventies van het Nationaal Programma Onderwijs.

DE INZET VAN E-LEARNING VOOR EFFECTIEVE NASCHOLING

FLIPT U AL MET UW TEAM?

De coronacrisis stelt schoolleiders elke dag voor nieuwe uitdagingen. De aandacht is nu gericht op het Nationaal Programma Onderwijs (NPO) en de aanpak van leerachterstanden. Wat opvalt in de Menukaart is dat het succes van veel interventies afhangt van de kwaliteit van de leerkracht en met name de afstemming op de specifieke behoeften van leerlingen. Professionalisering is een belangrijk onderdeel van het NPO om de gekozen interventies doelgericht en effectief te kunnen uitvoeren. Dan biedt een eigen e-learning-academie met een groot cursusaanbod met rijke inhoud uitkomst. Leerkrachten kunnen naar behoefte cursussen volgen of informatie zoeken. En daar maken ze gretig gebruik van. Zo zag E-learning Wizard, bekend van de Lerarenacademie, dat er sinds maart 2020 wel vier tot vijf keer zoveel e-learningcursussen werden gevolgd als normaal. Vaak individueel omdat iedereen op dat moment thuiszat. Maar inmiddels is uw team (grotendeels) weer op school aanwezig. In dit artikel laten we zien hoe u met 'flipping the classroom' e-learning kunt inzetten voor effectieve teamscholing. Waar we spreken over teambijeenkomsten kan dat gaan om zowel fysieke als online bijeenkomsten.

VOORDELEN E-LEARNING

Tijdens het begin van de coronacrisis kozen scholen vaak voor e-learning om in een korte tijd alle leerkrachten bij te kunnen scholen in het lesgeven op afstand. Een (eigen) online academie met e-learningcursussen is op vele manieren inzetbaar: voor individuele scholing, als bibliotheek, ter voorbereiding op (team)scholing, het oprfrissen van kennis of juist het snel opdoen van nieuwe kennis. De voordelen zijn evident. E-learning is efficiënt, altijd en overal beschikbaar, dichtbij, geschikt voor individueel én samen leren, actueel en volgt de nieuwste inzichten.

Goede e-learning sluit nauw aan op de dagelijkse praktijk. Voor een individuele leerkracht is een online academie ideaal om informatie op te zoeken of cursussen te volgen. Maar hoe zet u e-learning in als effectieve professionalisering voor het hele team?

LERARENACADEMIE BEKROOND MET COMENIUS EDUMEDIA SIEGEL 2020

De Lerarenacademie van E-learning Wizard heeft een prestigieuze Comenius Edumedia Siegel 2020 gewonnen. Het Duitse genootschap voor Pedagogiek en Informatie (GPI) reikt deze prijs jaarlijks uit en wordt internationaal vooral gezien als keurmerk voor innovatieve, veelbelovende en betekenisvolle educatieve software en interactieve media. De Lerarenacademie is een online academie voor nascholing van leerkrachten in het po met meer dan 200 e-learningcursussen over onder meer lesgeven, passend onderwijs en sociale veiligheid. Schoolbesturen kunnen ook kiezen voor een eigen academie waar ze eigen scholingsbijeenkomsten aan toe kunnen voegen.

CHECKLIST EFFECTIEVE PROFESSIONALISERING

Er is veel wetenschappelijk onderzoek gedaan naar de effectiviteit van professionalisering. Zo stellen Bouwmans, Runhaar, Wesselink en Mulder (2017) vast dat door als teamleider te sturen op creativiteit van lerarenteams en de leraren te betrekken bij besluitvorming, het leren van leraren wordt versterkt. Uit onderzoek komen steeds dezelfde kenmerken voor effectieve professionalisering naar voren (Fontys). De belangrijkste principes kunt u als checklist gebruiken voor het organiseren van teamscholing:

- Laat de scholing aansluiten op de behoeften van de leerkrachten en op de doelen in het schoolplan.
- Koppel de inhoud van de scholing direct aan het handelen in de eigen klas en het leren van de leerlingen.
- Laat leerkrachten hun persoonlijke leerdoelen formuleren en bespreek deze.
- Stimuleer leerkrachten actief te zijn tijdens en tussen de bijeenkomsten.
- Stimuleer leerkrachten te reflecteren op hun eigen opvattingen en handelen.
- Faciliteer het samen leren met collega's (in tijd en middelen).
- Maak de scholing voldoende intensief en van voldoende omvang zodat deze ook echt effectief is.
- Borg de opbrengsten in de dagelijkse praktijk.
- Blik regelmatig terug en stel waar nodig bij.

Hoe kunt u al deze punten realiseren? Door een mix te maken van e-learning en (online) bijeenkomsten kunt u door middel van 'flipping the classroom' ook in deze tijd effectieve nascholing organiseren. We geven een voorbeeld.

SCHOOLJAARPLAN ALS UITGANGSPUNT

In het schooljaarplan stelt u als directeur vaak ambitieuze doelen. Door de belangrijkste doelen te koppelen aan teamscholing kunt u daar heel gericht aan werken en gedurende het schooljaar waar nodig bijsturen. Met deze aanpak betreft u het hele team en werkt u samen aan duurzaam beter onderwijs.

Praktijkvoorbeeld: De Driesprong en de zelfsturende leerling

De Driesprong heeft gekozen voor metacognitie en zelfregulerend leren als interventie binnen het NPO. In het schooljaarplan staat onder meer het volgende over de zelfsturende leerling: 'Wij vinden het belangrijk dat onze leerlingen leren zelfstandig keuzes te maken, zelf leren plannen, zelfdiscipline ontwikkelen en kritisch kunnen kijken naar hun eigen gedrag.' Het hele team heeft zich achter dit doel geschaard. Directeur Anneke staat nu voor de uitdaging dat te realiseren. Ze weet dat op dit moment nog niet elke leerkracht beschikt over de benodigde kennis en vaardigheden. Hoe kan ze zorgen dat haar team deze uitdaging omarmt, dat de leerkrachten kennis en ervaringen delen en dat er een doorgaande leerlijn is voor de leerlingen? Ze besluit om de teamscholing dit jaar volledig te richten op het thema 'de zelfsturende leerling'.

Blended-learningtraject

De stichting heeft een eigen academie van E-learning Wizard. Anneke besluit om e-learning onderdeel te maken van haar scholingsplan. In de directietraining over het gebruik van de

academie heeft ze kennisgemaakt met de aanpak voor nascholing met Flipping the classroom. Anneke vindt in de academie vier e-learningcursussen die inhoudelijk aansluiten op het thema 'de zelfsturende leerling':

1. Leerlingen de verantwoordelijkheid geven voor de organisatie van hun leerproces
2. Executieve functies
3. De zelfsturende leerling
4. Werken in een professionele leergemeenschap (PLG).

Inzet e-learning ter voorbereiding op de studiedagen

Anneke plant vier middagen voor teamscholing en vraagt de leerkrachten elke bijeenkomst voor te bereiden door steeds één e-learningcursus te volgen. Tijdens de bijeenkomsten werkt het team samen aan het beschrijven van een good practice. De weken daarna oefenen en testen ze die in de praktijk. Elke bijeenkomst komen ze een stapje dichterbij het doel.

MET FILMPJES BRENGT HET TEAM DE AANPAK IN BEELD

Aan het eind van het schooljaar heeft het team een aanpak voor het bevorderen van zelfsturing bij leerlingen ontwikkeld én al in de praktijk toegepast, van binnenuit, zonder dat er ook maar één adviseur aan te pas kwam. Het team heeft zelf filmpjes gemaakt waarin ze de aanpak in beeld brengen. In de laatste bijeenkomst evalueren ze de geformuleerde good practices en de gekozen aanpak. Ze leggen vast hoe ze ook het komend schooljaar de gekozen aanpak regelmatig kunnen toetsen en evalueren. ▶

Samen in een positieve flow

Het team van De Driesprong werd gedurende het jaar steeds enthousiaster over deze aanpak en komt in een positieve flow. Suzanne (leerkracht groep 4) zegt tijdens de evaluatie: ‘Dit voelt eigenlijk niet als nascholing. We zijn gewoon sámen heel gericht bezig om ons onderwijs nog beter te maken. We werken samen aan een heel duidelijk doel, gericht op waar het écht om gaat: het lesgeven en de ontwikkeling van onze leerlingen.’ Aan het eind van het schooljaar is iedereen trots op het resultaat. Het team van De Driesprong kiest uit het schoolplan een volgend doel voor het komende schooljaar. Anneke blikt tevreden terug. Professionalisering is onderdeel geworden van de dagelijkse routine. Eigenlijk hebben ze ongemerkt de eerste stappen richting een PLG gezet. In de laatste cursus ‘Werken in een PLG’ vond het team tips om daar nog gericht mee aan de slag te gaan. Dat belooft wat voor de toekomst.

STAPPENPLAN

Het team van Anneke gebruikt ‘flipping the classroom’ als aanpak voor effectieve nascholing. De afgelopen twee jaar hebben al tientallen scholen ervaring opgedaan met deze aanpak van E-learning Wizard. Flipping the classroom voor nascholing bestaat uit vijf stappen:

Stap 1: Start (Kies & Plan) - Kies samen een onderwerp en een bijpassende e-learningcursus op basis van de doelen in het schoolplan (of gekozen interventies). Plan een studiedag.

Stap 2: Volg de cursus (individueel of in groepjes) - Elk teamlid (of groepje) volgt de cursus ter voorbereiding op de studiedag en noteert bevindingen, vragen en wensen. Zo heeft iedereen bij de start van de studiedag dezelfde voorkennis en kun je direct samen de diepte in.

Stap 3: Studiedag (eventueel meerdere bijeenkomsten) - Rond tijdens de eerste bijeenkomst de e-learningcursus af met het gezamenlijk (opnieuw) maken van de eindtoets en deel zo de succeservaring. Diep daarna het onderwerp met elkaar verder uit. Toets de bevindingen in de praktijk en bespreek die met elkaar. Leg vervolgens de resultaten vast (bijvoorbeeld in een good practice).

Stap 4: Borg de resultaten - Maak afspraken over toepassing in de praktijk.

Stap 5: Evalueer samen regelmatig - Kijk samen elk jaar weer even kort naar de gemaakte afspraken en stel deze waar nodig bij. Laat nieuwe teamleden de e-learningcursus volgen en deel de afspraken en good practice.

VOORDELEN VOOR NASCHOLING

Door de aanpak ‘flipping the classroom’ in te zetten voor nascholing maakt u een optimale mix van leren met en zonder technologie en individueel en klassikaal leren: blended learning. Elk teamlid start de studiedag met gelijke voorkennis. U kunt dus focussen op diepgang en het oefenen van geleerde kennis en vaardigheden. Deze vorm van blended learning slaat een brug tussen de verschillende leerstijlen en maakt de nascholing efficiënt en effectief voor elk teamlid.

Door gebruik te maken van goede, gedidactiseerde e-learning in een rijk gevulde e-learningacademie geeft u de effectiviteit van kennisontwikkeling een boost: sneller en grondiger leren

TIP!

Tijdens de studiedag kunt u de ‘Leidraad structurele onderwijsverbetering’ gebruiken. U vindt deze eenvoudige opzet voor onderzoekend leren in elke e-learningcursus van E-learning Wizard. Nog geen eigen academie? Stuur dan een mail naar klaas@e-learningwizard.nl om dit stappenplan op te vragen.

in je eigen tempo én altijd een naslagwerk binnen handbereik. Tegelijk maakt u met e-learning de studiedag zelf efficiënter en effectiever. Door de goede voorbereiding van elke teamlid is er op de studiedag zelf meer ruimte voor discussie en reflectie op de leerstof; het team brengt immers zelf bevindingen, wensen en vragen in. U geeft daarnaast individuele leerruimte omdat de e-learning in de voorbereiding door de leerkracht op een zelfgekozen moment in het eigen tempo gevolgd kan worden. Samen de eindtoets in de cursus afronden zorgt voor een gezamenlijke succeservaring.

Creëer ruimte en aandacht voor borging om zo de nascholing echt effectief te maken: wat wilt u met het team bereiken? Maak afspraken en plan een volgende bijeenkomst of evaluatiemoment. Het leren is dus niet afgelopen als u de studiedag afsluit. Dan gaat het team aan de slag in de dagelijkse praktijk. Dus plan altijd een vervolg. Bijkomend voordeel is dat door het vastleggen en borgen van de resultaten nieuwe teamleden eenvoudig kunnen aansluiten op de ontwikkelde kennis en vaardigheden. Nascholing met behulp van ‘flipping the classroom’ is dus een effectieve aanpak om de doelen in uw schoolplan en de gekozen interventies te realiseren voor duurzaam beter onderwijs. *BSM*

LITERATUUR

- Menukaart interventies funderend onderwijs, <https://www.nponderwijs.nl/po-en-vo/menukaart>
- M. Bouwmans, P. Runhaar, R. Wesselink & M. Mulder (2017), Towards distributed leadership in vocational education and training schools: the interplay between formal leaders and team members. *EMAL*.
- Jan H. van Driel, J. A. Meirink, K. van Veen & R. C. Zwart (2012). Current trends and missing links in studies on teacher professional development in science education: a review of design features and quality of research. *Studies in Science Education*, 48:2, 129-160.
- Fontys. Tips voor professionalisering. Geraadpleegd op 16 oktober 2020 van <https://fontys.nl/Over-Fontys/Fontys-Opleidingscentrum-Speciale-Onderwijszorg/Passend-leren-omgaan-met-uitdagend-gedrag/Tips-voor-professionalisering.htm>.
- Inspectie van het onderwijs, Jeanette Wolleswinkel [29 oktober 2019]. Waar plezier en kwaliteit samenkomen [weblogbericht]. <https://www.onderwijsinspectie.nl/actueel/weblog/weblogberichten/2019/waar-plezier-en-kwaliteit-samenkomen>